

Tidsanda eller mediearv?

Ulla Johnsson-Smaragdi & Annelis Jönsson

Medier och tidsanda

I Sverige introducerades TV successivt på 60-talet och nådde total eller nästan total spridning i befolkningen omkring 1970 (Ivrek 1980). De som växte upp på 70-talet är således den första verkliga TV-generationen i Sverige, dvs en generation som såg TV:n som ett mer eller mindre självklart och integrerat inslag i vardagslivet.

Under 80-talet introducerades videon i Sverige. Tillgången till video i svenska hem var låg i början av 80-talet. 1981 hade t ex endast 8 procent av de svenska hushållen video (Strid & Weibull 1983). Tillgången ökade emellertid snabbt och i mitten på 80-talet hade mer än en tredjedel av hushållen med ungdomar tillgång till video i hemmet och i slutet av decenniet hade siffran ökat till 74 procent (Johnsson-Smaragdi & Jönsson 2001).

Synen på mediernas kraft att påverka förändrades också successivt från slutet av 1970-talet och början av 1980-talet (Asp 1999) samtidigt som insikten om mediernas allt större roll i barns och ungdomars liv ökade. Medieforskningen dominerades vid denna tid av amerikansk forskning om hur underhållningsvåld påverkar åskådarna och då i första hand barn och ungdomar. Det faktum att många barn och ungdomar visade sig ägna mycket tid åt vuxenprogram och program med våldsinslag skapade en debatt med en hel del moraliska övertoner.

Den svenska mediedebatten kom under 80-talet i huvudsak att handla om videovåld och dess effekter på barn och ungdomar. Dalquist (1998)

konstaterar i sin doktorsavhandling att filmen "Motorsågsmassakern" kom att bli symbolen för videovåld i Sverige efter att inslag från filmen hade visats i TV-programmet Studio S i december 1980. Programmet blev mycket uppmärksammat och följdes upp i rikspresen med artiklar och stora rubriker. Enligt Højdestrand (1997) kommenterade 36 dagstidningar Studio S programmet på sina ledarsidor. Många organisationer och förbund med bl a Hem och Skola och Sveriges Lärarförbund i spetsen ställde krav på att videovåldet måste stoppas. Filmen "Motorsågsmassakern" totalförbjöds officiellt i Sverige fyra år senare. I Danmark förekom en motsvarande debatt om videovåld (Drotner 1999).

Samhällsdebatten karaktäriserades under hela 70- och 80-talet av en stark enighet i fördömandet av medievåldet. Debatten som hade stor genomslagskraft kretsade i huvudsak kring vilka specifika effekter våldsutbudet kunde tänkas ha för barn och ungdomar och vilket ansvar föräldrar men också TV-producenterna hade för att begränsa unga människors möjligheter att se våldsinslag. Skolan och dess representanter tog en mycket aktiv del i debatten. De effekter som tillskrevs medierna var i huvudsak aggressivitet och avtrubbning inför verkligt våld i samhället men också, om än i mindre utsträckning, rädsla och otrygghet.

I dag har denna debatt klingat av samtidigt som forskare och samhällsdebattörer som ifrågasätter forskningen kring mediernas effekter allt oftare kommer till tals (se bl a Rönneberg 1996, Dalquist 1998). Inriktningen på medieforskningen har också förändrats och är i dag mer fokuserad på hur människor tolkar och använder olika medieinnehåll och mindre på vilka konsekvenser det kan tänkas få (Kivikuru 1998, Alasuutari 1999, Holm Sørensen & Jessen 2000).

En intressant fråga i detta sammanhang är hur de som växte upp under den period då medievåldsdebatten var som intensivast inte minst i skolvärlden, ställer sig till barns TV- och videotittande i dag då debatten om mediernas skadliga effekter tonats ner och mer beskrivs som ett uttryck för moralisk panik (se t ex Roe 1985, Boëtius 1993, Højdestrand 1997). En annan intressant fråga är i vilken utsträckning mediekulturen i hemmet under uppväxttiden återspeglas i vuxenlivet.

Individens förhållningssätt till andra människor, hennes vanor och inställning i grundläggande frågor, dvs kärnan i värderingssystemet, börjar formas tidigt i livet. När individen är vuxen är hennes vanor och värderingssystem ganska stabila till sin struktur även om de naturligtvis inte är oföränderliga. Barn- och ungdomstiden utgör med andra ord en kritisk period i detta avseendet. Hur våra vanor och värderingar utformas

beror sannolikt på såväl tidsandan i samhället som de vanor och värderingar som råder i familjen under ens uppväxt.

En av våra hypoteser är att den mediekultur, dvs de medievanor och den inställning till medierna, som råder under ens uppväxt återspeglar sig i ens egna vanor och attityder som vuxen. I studien jämförs en grupp unga vuxna personers inställning till TV och video på 90-talet och tiden de ägnar TV med deras föräldrars vanor och syn på samma frågor tjugo år tidigare. Avsikten med jämförelsen är att försöka få en bild av i vilken utsträckning inställning och vanor överförs mellan generationerna.

Data och metod

Studien bygger på kohort- och paneldata insamlade inom forskningsprogrammet Mediapanel (Johnsson-Smaragdi 1998). Två kohorter barn födda 1969 har följts under 20 år inom programmet, från de tidiga skolåren till vuxen ålder. Förutom dessa longitudinella data insamlades även uppgifter från föräldrarna under barnens skoltid.

Den s k barngenerationen bestod ursprungligen av 500 barn då första datainsamlingen ägde rum år 1978. Knappt 20 år senare, vid insamlingen 1995/96, nåddes 437 av de nu vuxna barnen och 278 eller 64 procent av dem svarade. Drygt hälften, 58 procent, av de som svarade är uppvuxna i Malmö och 42 procent i Växjö. Fördelning mellan män och kvinnor är relativt jämn. Den s k barngenerationen är alla födda sent på 60-talet närmare bestämt 1969 varför vi i den fortsatta redovisningen valt att kalla dem 70-talister.

Föräldrargenerationen omfattar totalt 404 föräldrar varav två tredjedelar är födda på 40-talet och en fjärdedel på 30-talet. Föräldrarnas uppgifter är hämtade från en enkät som de besvarade 1978 då deras barn gick i årskurs 3. Enkäten omfattar bl a frågor om föräldrarnas inställning till barn och TV och hur mycket tid de själva ägnade åt att titta på TV.

1996 besvarade barngenerationen motsvarande frågor som föräldrarna hade gjort tjugo år tidigare (Brown 1976, Sonesson 1979). Med hjälp av faktoranalys av de två generationernas inställning identifierades fyra faktorer, nämligen *kunskapskälla*, *gemenskap*, *negativ påverkan* och *tidstjuv*. De två första uttrycker en positiv inställning och tilltro till medierna medan faktorerna negativ påverkan och tidstjuv inrymmer en mer skeptisk hållning.

Det finns ett klart samband mellan de fyra faktorerna i såväl barn- som föräldragenerationen. De som ansåg att TV har negativ inverkan på barn och ungdomar uppfattade också i större utsträckning än andra TV som en tidstjuv och mindre som en källa till gemenskap och kunskap. De däremot som uppfattade TV som en kunskapskälla ansåg också i större utsträckning att TV:n bidrog till gemenskap. Sambanden mellan faktorerna var starkast i barngenerationen.

Inställningen till TV och video på 70- och 90-talet

I detta avsnitt är det de vuxna 70-talisternas inställning till TV och video 1996 och deras föräldrars tjugo år tidigare som står i fokus. Jämförelserna mellan generationernas inställning visar på en betydligt mer restriktiv och negativ hållning i 70-talistgruppen än i föräldragenerationen (diagram 1).

Hur vi ser på TV och video i relation till barn och ungdomar påverkas naturligtvis till stor del av den kontext vi lever i då vi tar ställning men också av den diskurs som är förhärskande vad beträffar medier och barn. Vid den tidpunkt då föräldragenerationen uttryckte sin inställning hade vi i Sverige endast två TV-kanaler och video och videovåld var fortfarande okända begrepp liksom satelit- och kabel-TV.

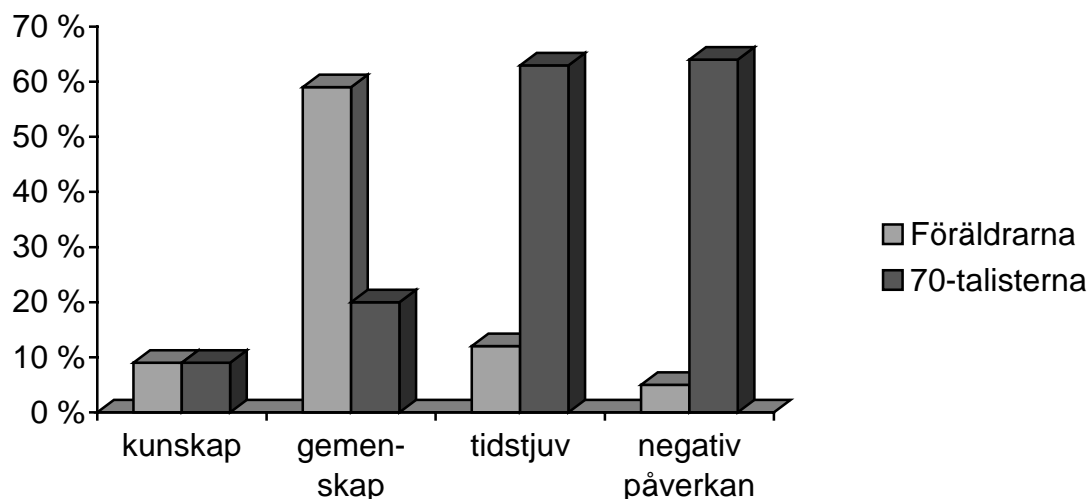

Diagram 1. Inställning till TV och video (procent).

De olika mediekontexter och diskurser som rådde på 70- och 90-talet är sannolikt den huvudsakliga förklaringen till skillnaderna mellan gene-

rationerna. Vi kan samtidigt konstatera att barn- och föräldragenerationen dessutom har olika erfarenheter av hur det är att själv växa upp med TV som en integrerad del i vardagen. Det var en erfarenhet som föräldragenerationen, till skillnad från barngenerationen, saknade när de tog ställning.

Synen på TV som ett bidrag till familjegemenskap, som en tidstjuv och som en källa till negativ påverkan skiljer sig avsevärt mellan generationerna. Däremot finns det stor samstämmighet vad beträffar synen på TV och video som kunskapskälla. Att barn och ungdomar skulle kunna lära sig något av att se på TV eller video, påverkas till ökad medvetenhet eller förbättrade kunskaper i någon form var såväl föräldra- som barngenerationen mycket tveksamma till. Det var endast 10 procent av dem som uppfattade TV och video som en kunskapskälla.

Det är också intressant att notera att 70-talisterna, som är mer eller mindre övertygade om mediernas negativa inflytande på det emotionella planet i form av ökad okänslighet, aggressivitet och ängslan (se diagram 2), samtidigt uttrycker tveksamhet om mediernas inflytande inom t ex det kognitiva, sociala eller kulturella området.

En annan intressant skillnad mellan generationerna är hur de bedömer mediernas bidrag till familjegemenskapen. Föräldragenerationen uppfattade i slutet av 70-talet i stor utsträckning TV-tittandet som ett tillfälle till familjesamvaro och gemenskap. Drygt hälften eller 60 procent instämde i beskrivningarna av TV som en källa till gemenskap. I 70-talistgruppen var det emellertid endast 20 procent som delade den uppfattningen. Skillnaden mellan generationerna förklaras sannolikt av att det gemensamma familjetittandet har minskat under de senaste tjugo åren. Minskningen är delvis en konsekvens av att antalet TV-apparater och andra konkurrerande medier i hemmen har ökat, liksom det totala programutbudet vilket bl a ökar möjligheten till att privatisera TV-tittandet (Mediebarometern 1998, Johnsson-Smaragdi 2001).

Generationerna skiljer sig också åt i sin syn på TV som tidstjuv. 70-talisterna uppfattar t ex i långt större utsträckning än föräldragenerationen TV-tittandet som en tidstjuv. Resultatet är naturligtvis inte förvånande med tanke på utvecklingen inom mediaområdet under de senaste decennierna vad beträffar såväl utbud som tillgänglighet. Den tid ungdomar ägnar åt att titta på TV har också mer än fördubblats från 70-talet fram till slutet av 90-talet. (Johnsson-Smaragdi & Jönsson 2001).

En annan intressant skillnad mellan föräldra- och barngenerationen är hur de tror att TV och video påverkar barn och ungdomar i allmänhet. 70-

talisterna är avsevärt mer övertygade än föräldragenerationen om att medierna inverkar negativt på barn och ungdomar. Då föräldragenerationen tog ställning i slutet av 70-talet hade mediedebatten ännu inte riktigt tagit fart och videovåld var fortfarande ett relativt okänt begrepp vilket antagligen förklarar en del av skillnaderna. En annan tänkbar förklaring till 70-talisternas avsevärt strängare hållning gentemot medierna kanske bottenar i egna erfarenheter av att växa upp med medierna och att ha tillgång till videovåld.

Inställningen till i vilken grad barn själva ska få bestämma vad de vill se på TV och video skiljer sig också en del mellan generationerna. Föräldragenerationen uppvisar en avsevärt mer liberal hållning till barnens självbestämmande än den yngre generationen. T ex instämmer drygt 65 procent av föräldrarna i påståendet att ”man ska låta sina barn se vad de själva vill” medan motsvarande siffra bland 70-talisterna var 20 procent. Man kan tolka föräldragenerationens betydligt mer liberala hållning som ett uttryck för den s k fria fostran, som genomsyrade synen på barnuppfostran under 70-talet. Den mer restriktiva hållningen bland 70-talisterna kanske ska ses som en reaktion mot den fria fostran. 70-talisterna förordar inte bara en mer restriktiv hållning till att låta barn bestämma vad de ska se på TV och video utan också till vad som ska vara tillåtet att visas.

Den liberala hållningen till barns medieanvändning i föräldragruppen bekräftas också av de uppgifter som 70-talisterna gav som barn. Då 70-talisterna var i tolvårsåldern uppgav drygt 60 procent av dem att det inte förekom några TV-restriktioner i deras hem, dvs programförbud eller försök att begränsa deras TV-tittande.

I föräldragenerationen hade utbildningsnivån en viss betydelse för i vilken utsträckning de uppfattade TV och video som ett bidrag till gemenskap och som en källa till ökad kunskap och medvetenhet. Ju högre utbildningsnivå desto mer tveksamhet riktades gentemot medierna i dessa två avseenden. Det förekom även skillnader med hänsyn till socioekonomisk bakgrund, dvs föräldrar i högre socialgrupper var mer skeptiska till TV än andra. Motsvarande skillnader med hänsyn till utbildning och social bakgrund saknades däremot bland 70-talisterna.

Den sociala bakgrunden som 70-talisternas växte upp i, dvs deras föräldrars socioekonomiska status, hade inte heller någon större betydelse för hur de som vuxna ställde sig till TV med ett undantag, nämligen inställningen till medierna som bidrag till familjegemenskapen. De som vuxit upp i arbetar- och lägre medelklassfamiljer uppfattade i något större utsträckning än andra TV och video som ett bidrag till familje-

gemenskapen. I vilken utsträckning denna uppfattning bottnar i egna barndomserfarenheter kan vi bara spekulera i.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att inställningen till medierna ur ett uppfostringsperspektiv, dvs hur vuxna uppfattar TV och videons roll i barns och ungdomars liv, har förändrats i flera avseenden under de senast tjugo åren. Dagens unga vuxna är avsevärt mer skeptiska till TV och video i relation till barn och ungdomar än vad deras föräldrar var tjugo år tidigare. Skillnaden beror sannolikt delvis på att deras inställning har formats i olika mediekontexter vad beträffar såväl utbud som tillgång och i olika diskurser vad beträffar föreställningar om och förhållningssätt till medierna. En annan tänkbar orsak till skillnaderna mellan generationerna är deras olika erfarenheter av att själva växa upp med TV och video under sin barn- och ungdomstid.

70-talisternas inställning till mediernas specifika effekter

Då 70-talisterna tog ställning till TV och videon i barns och ungdomars liv i mitten av 1990-talet fick de utöver de frågor som deras föräldrar hade besvarat tjugo år tidigare även ta ställning till en rad specifika sk effektfrågor. Dessa frågor berörde t ex i vilken utsträckning de trodde att våld i medierna leder till ökad aggressivitet och okänslighet för verkligt våld, dvs frågor som hade stor aktualitet i medie våldsdebatten på 1980-talet.

70-talisternas uppfattning om TV och videons effekter på barn och ungdomar återspeglar i mångt och mycket de åsikter och den debatt som var förhärskande under deras uppväxt. Det fanns t ex en stor enighet i gruppen om att TV- och videovåld bidrar till att barn och ungdomar blir *okänsliga för det verkliga våldet* i samhället. Drygt 80 procent instämde i detta påstående (diagram 2).

Det fanns också en mycket bestämd uppfattning om att TV och video kan leda till att barn och ungdomar blir mer *aggressiva* vilket mer än 70 procent av 70-talisterna var övertygade om. Att TV och video bidrar till att barn och ungdomar känner sig *otrygga och ängsliga* var en uppfattning som drygt en tredjedel delade. Att medierna skulle kunna bidra till ökade kunskaper och medvetenhet i olika frågor ifrågasattes däremot av en stor majoritet. Knappt 10 procent trodde att medierna bidrog till något

väsentligt. Å andra sidan var majoriteten, närmare 70 procent, övertygade om att barn och ungdomar lär sig mycket som *inte* är bra för dem via TV och video.

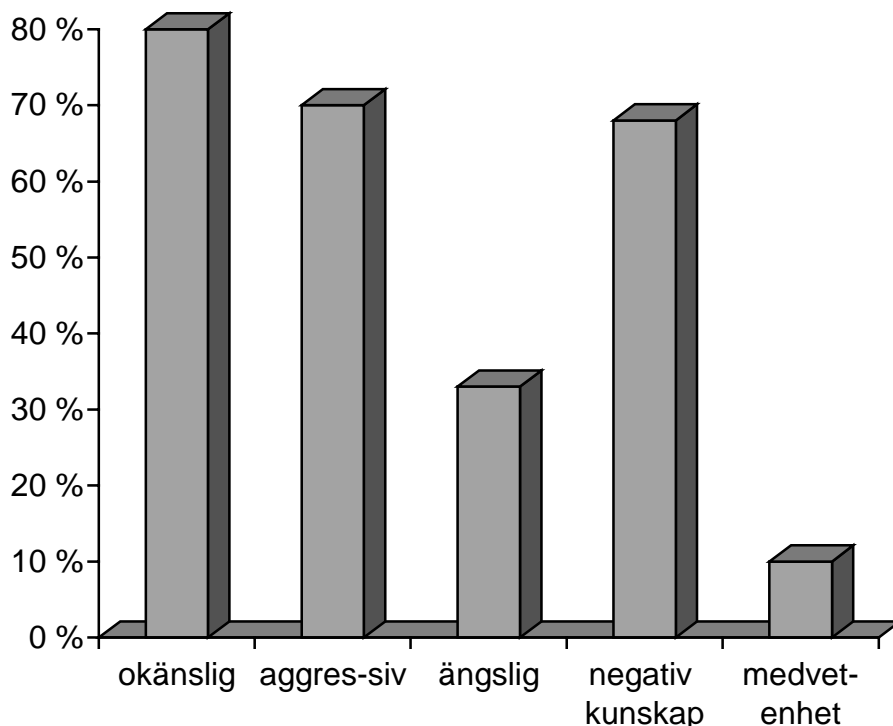

Diagram 2. Inställning till TV och videons effekter bland 70-talisterna.

Enigheten om att medierna har effekter var närmast total, liksom att effekterna i huvudsak är förkastliga. Det är samtidigt intressant att notera att de effekter man framför allt är övertygad om att medierna bidrar till är okänslighet inför våld samt aggressivitet medan däremot rädsla och ängslan inte uppfattas som medieeffekter i motsvarande omfattning. Detta är särskilt intressant att notera mot bakgrund av innehållet i mediedebatten på 80-talet som ju i huvudsak handlade om aggressivitet och okänslighet. Ur ett samhällsperspektiv var dessa effekter naturligtvis särskilt oro-väckande och gavs därför också ett större utrymme i debatten. Trots att debatten kring underhållningsvåldets effekter är mindre högljudd och mer nyanserad i dag än på 80-talet är det få som ifrågasätter mediernas negativa inflytande på barn och ungdomar.

Inställningen till medierna skilde sig endast marginellt mellan manliga och kvinnliga 70-talister med undantag för i vilken utsträckning man ansåg att TV och video kan skapa rädsla och otrygghet, en uppfattning som var

något vanligare bland kvinnor än bland män. Det fanns inte heller några skillnader med hänsyn till utbildningsnivå eller om man själv var förälder i hur man bedömde mediernas effekter. På frågan hur 70-talisterna såg på kontroll och restriktioner av TV- och videoutbudet var det påfallande många, 42 procent, som efterlyste *mer restriktioner* för vad som ska vara tillåtet att visa på TV och video rent generellt. Synen på restriktioner skilde sig markant mellan män och kvinnor. Det var i första hand de unga kvinnorna som förordade mer restriktioner medan männen var något mer tveksamma.

70-talisterna tog också i stor utsträckning, 79 procent, avstånd från tanken på att låta barn *själva bestämma* vad de ska se på TV eller video. Även i detta avseende förekom det signifikanta könsskillnader. Männen hade en mer tillåtande attityd jämfört med de jämnåriga kvinnorna.

Uppfattning bland 70-talisterna om mediernas effekter på barn och ungdomar överensstämmer till stor del med den mediedebatt som genomsyrade samhället under deras tonårstid. Föreställning om att medierna har negativa effekter och bör kontrolleras förefaller vara utbredd vilket också styrks av andra studier som genomförts på 90-talet. I en attitydundersökning från samma period (Weibull 1996) framgår det att drygt 80 procent respektive 75 procent av de tillfrågade ansåg att videofilmer och TV har mycket stor eller ganska stor betydelse för våldsutvecklingen i samhället. Drygt 60 procent av de tillfrågade förordade också en obligatorisk förhandsgranskning av videofilmer. Motsvarande resultat redovisas även i Westin (1995).

Återspeglar sig föräldragenerationens mediekultur i någon form?

Vi vet från tidigare forskning (Johnsson-Smaragdi 1992) att det finns samband mellan föräldrars och barns TV-vanor, dvs barn som växer upp i familjer som ägnar TV mycket tid ser också själva mer TV än jämnåriga vars föräldrar sällan ser på TV. Vi vet däremot inte mycket om hur detta samband utvecklas över tid, dvs om det kvarstår då barnen är vuxna och har lämnat föräldrahemmet.

Hur våra vanor, attityder och föreställningar om olika fenomen formas är naturligtvis en mycket komplex fråga och förmodligen omöjlig att ge ett entydigt svar på. Våra longitudinella data gör det dock möjligt att studera i

vad mån familjens mediekultur under ens uppväxt återspeglar sig ens egna medievanor och föreställningar om medierna som vuxna.

Inställningen till TV och video

70-talisternas inställning till TV och video 1996, dvs i vilken utsträckning de uppfattade TV och video som en tidstjuv, en källa till gemenskap, en källa till kunskap och hur de tyckte att medierna i fråga påverkar barn och ungdomar har jämförts med hur deras föräldrar ställde sig till samma frågor tjugo år tidigare.

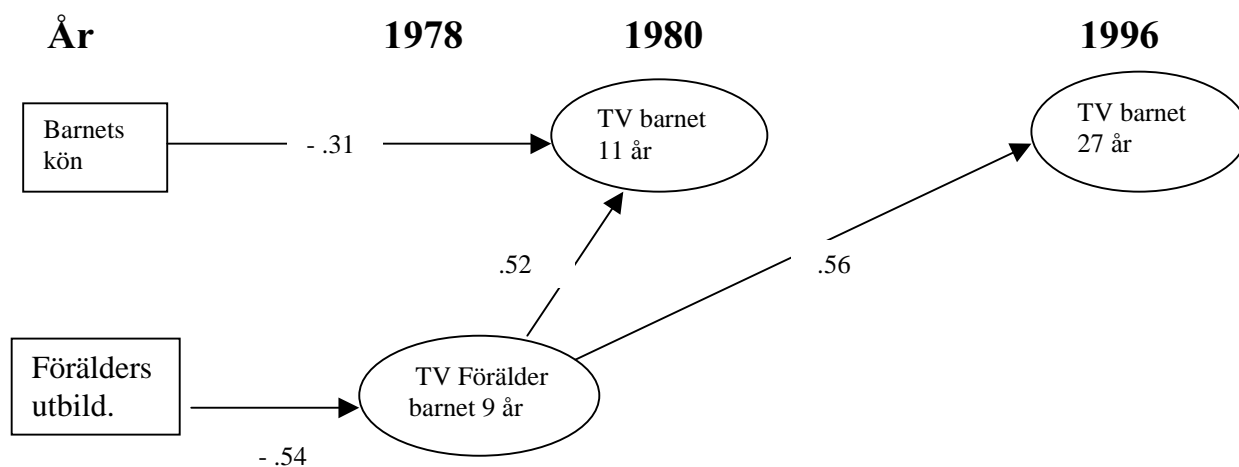
Vi har kunnat visa att inställningen till TV och video skiljer sig en hel del mellan generationerna. 70-talisterna är som grupp betraktad mer skeptiska till TV och video 1996 än vad deras föräldrar var tjugo år tidigare (se diagram 1).

Resultatet av de sambandsanalyser som genomförts mellan generationernas inställning till TV på 70- respektive 90-talet visar inga signifikanta samband. Det finns med andra ord inget i våra data som tyder på att 70-talisternas inställning till medierna som vuxna har påverkats av föräldragenerationens inställning. Inställningen till TV förklaras sannolikt mer av den mediekontext och mediediskurs som råder vid den tidpunkt då man tar ställning än av föräldrarnas uppfattning under ens barndom.

TV-vanor

Det finns i våra data starka belägg för att TV-vanorna, dvs hur mycket tid man ägnade TV:n i föräldrahemmet, återspeglar sig i de vuxna barnens vanor.

För att fånga familjens påverkan över tid har analyser genomförts med hjälp av LISREL, ett analysprogram där multivariata kausala relationer mellan latent variabler kan uppskattas och visa både direkt och indirekt påverkan (Jöreskog & Sörbom 1988, Johnsson-Smaragdi 1992). I den första LISREL-modellen (se figur 1) ingår föräldrarnas, vanligtvis moderns, TV-konsumtion 1978 när deras barn var nio år samt föräldrarnas utbildningsnivå. Dessutom ingår uppgifter om 70-talisternas TV-konsumtion 1980, då de var elva år gamla och 1996 då de själva var vuxna. I modellen har även hänsyn tagits till 70-talisternas kön. 70-talisternas TV-konsumtion vid 27-års ålder utgör här den sk effektvariabeln.

Sign. = 0.003

Figur 1. Longitudinell modell över föräldrars påverkan på barnens TV-konsumtion (n=185).

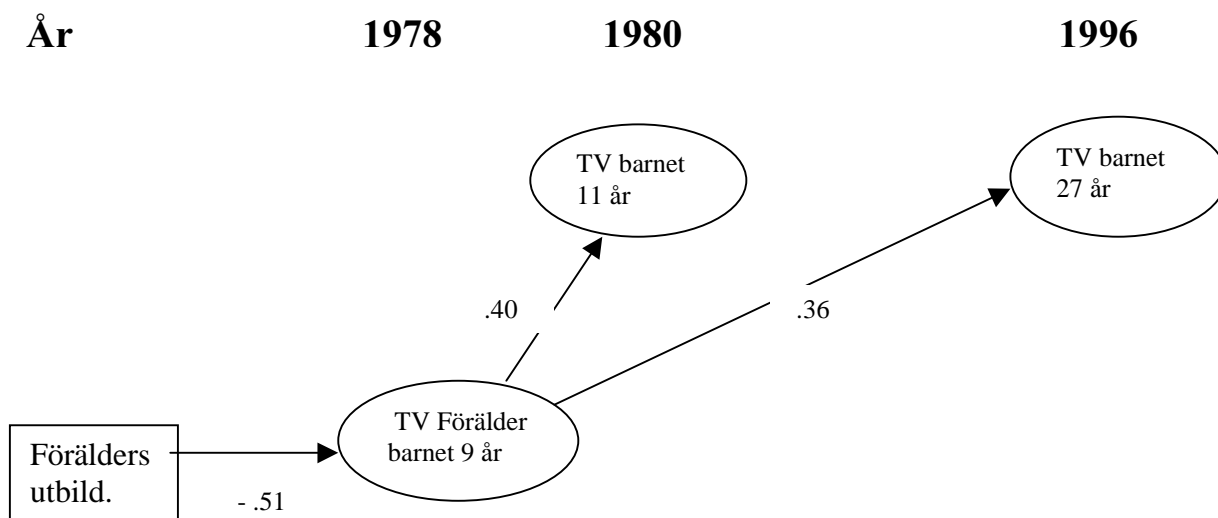
Av modellen framgår det att föräldrarnas TV-vanor under barnens uppväxt återspeglar sig i hur mycket tid barnen själva ägnar åt TV som vuxna. Detta samband gäller oavsett kön, hur mycket de såg på TV som barn och vilken utbildning föräldrarna hade. Det finns ett direkt inflytande från föräldrarnas medievanor 1978, dels till barnets TV-vanor två år senare (0,52) och dels till det vuxna barnets TV-vanor tjugo år senare (0,56). De som växte upp i familjer där föräldrarna ofta tittade på TV förefaller att som vuxna ha anammat denna livsstil. En stor del av variationen i 70-talisternas TV-konsumtion vid 27-års ålder förklaras av vilket TV-vanemönster de är uppvuxna med. Däremot har barnets eget TV-tittande i elva års åldern ingen inverkan på hur mycket de ser som vuxna.

Det finns såväl utbildningsforskning (Härnqvist 1993, Jonsson 1988) som annan forskning som visar hur bestämda vanor, förhållanden och förhållningssätt reproduceras. Vanor som råder i familjen under uppväxtåren har visat sig ha betydelse för de vanor vi utvecklar som vuxna. Det gäller t ex barnuppfostringsmönster och matvanor (Brembeck 1992) men också våra idrotts- och fritidsvanor. Engström (1983) har studerat hur idrottsvanorna förändras över tid. Han konstaterar utifrån sina resultat att barn som växer upp i familjer där idrottsutövandet och annan fysisk aktivitet ingår som en naturlig del i vardagslivet också är mer fysiskt aktiva som vuxna.

Modellen visar också, vilket konstaterats i en rad tidigare studier, att föräldrarnas utbildningsnivån har betydelse för hur mycket tid de tillbringar framför TV-skärmen (-.54), dvs ju högre utbildningsnivå desto mindre TV-tittande. Utbildningsnivån i föräldrahemmet har dessutom indirekt samband med hur mycket tid man som barn ägnar TV (-.22) men också som vuxen (-.26).

Att familjens TV-vanor har betydelse för hur man som barn använder mediet är knappast förvånande. Mer förvånande är det däremot att konstatera att detta vanemönster kvarstår då barnen blivit vuxna och flyttat hemifrån. Kanske vi i detta sammanhang parallellt med det sociala arvet kan tala om ett mediearv.

Vi vet från en rad tidigare studier att medievanorna skiljer sig med hänsyn till kön - män ägnar TV mer tid än kvinnor och pojkar ser mer på TV än flickor (Rosengren & Windahl 1989, Johnsson-Smaragdi & Jönsson 1994). Detta väckte i sin tur frågan om familjens TV-vanor har olika betydelse för mäns respektive kvinnors TV-vanor som vuxna. I figurerna 2-3 redovisas en LISREL-modell för män och en för kvinnor. I modellerna ingår motsvarande variabler som i figur 1.

Sign. = 0.002

Figur 2. Longitudinell modell över föräldrars påverkan på pojkars TV-konsumtion (n=96).

kan se spår av föräldragenerationens inställning till TV och deras TV-vanor i de vuxna barnens inställning och vanor tjugo år senare.

Av resultaten att döma finns det stöd för att uppväxttiden utgör en kritisk period för vilka vanor, i det här fallet tiden man ägnar TV, som man utvecklar som vuxen. Däremot finns det inget i vårt material som tyder på att de uppfattningar, i det här fallet om barn och TV, som föräldrar gav uttryck för då deras barn var små har samma genomslagskraft. Det förefaller således som om talessättet ”Barn gör inte som man säger utan som man gör” även äger relevans då det gäller TV-vanorna. Resultaten ger oss också anledning att tala om ett ”mediearv”, delvis kopplat till den sociokulturella familjebakgrunden men framför allt till det TV-vanemönster som fanns i föräldrahemmet under barndomen.

Referenser

- Alasuutari, P. 1999. *Rethinking the Media Audience*. London: Sage.
- Asp, K. 1999. Mäktiga eller Maktlösa? Medierna inför 2000-talet. I: U. Carlsson, red. *Medierna i samhället. Kontinuitet och förändring*. NORDICOM-SVERIGE.
- Boëtius, U. 1993. Ungdomar, medier och moraliska paniker. I: J. Forsnäs, U. Boëtius & B. Reimer, red. *Ungdomar i skilda sfärer*. Stockholm: Brutus Östlings bokförlag Symposion AB.
- Brembeck, H. 1992. *Efter Spock. Uppfostringsmönster idag*. Göteborg: Skrifter från Etnologiska föreningen i Västsverige.
- Brown, J.R. 1976. *Children and Television*. London: Collier MacMillan.
- Dalquist, U. 1998. *Större våld än nöden kräver? Medievåldsdebatten i Sverige 1980-1995*. Umeå: Borea Bokförlag.
- Drotner, K. 1999. *Unge, medier og modernitet*. Valby: Borgens Forlag.
- Engström, L.-M. 1983. *Beteendevetenskaplig idrottsforskning i Sverige*. Rapport Nr 1. Stockholm: Institutionen för pedagogik.
- Härnqvist, K. 1993. *Den sociala selektionen till gymnasieskola och högskola. Analyser i den longitudinella databasen UGU 67*. Rapport nr 1993:10. Institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet.
- Höjdestrand, E. 1997. *Det vedervärdiga videovåldet: Att återupprätta en moralisk ordning*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Ivre, I. 1980. Massmedier i Sverige. Sveriges Radio, Publik och programforskningsavdelningen Nr 6.
- Johnsson-Smaragdi, U. 1992. Learning to watch television: Longitudinal LISREL-models replicated. *Lund Research Papers in the Sociology of Communication*, 5. Lund: Sociologiska institutionen.
- Johnsson-Smaragdi, U. 1998. The Media Panel Program 1975-1998. Overview presented at NCA Conference, Rome 1998.
- Johnsson-Smaragdi, U. 2001. Media use styles among the young. I: S. Livingstone & M. Bovill, red. *Children and Their Changing Media Environment: A European Comparative Study*. Erlbaum.

- Johnsson-Smaragdi, U. & Jönsson, A. 1994. Self-evaluation in an ecological perspective: neighbourhood, family and peers, schooling and media use. I: Rosengren, K. E., red. *Media Effects and Beyond: Culture, Socialization and Lifestyles*. London and New York: Routledge.
- Johnsson-Smaragdi, U. & Jönsson, A. 2001. *From a Homogeneous to a Heterogeneous Media World. Access and Use of Media Among Teenagers over Three Decades*. Rapport nr 10. Institutionen för samhällsvetenskap, Växjö universitet.
- Jonsson, J.O. 1988. *Utbildning, social reproduktion och social skiktning*. Institutet för Social forskning 6. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Jöreskog, K.G. & Sörbom, D. 1988. *LISREL 7: A Guide to The Program and Applications*. Chicago: SPSS-publication.
- Kivikuru, U. 1998. Communication research. Is there such a thing? I: Carlsson, U, red. *The XIII Nordic Conference on Mass Communication Research, Nordicom Review*, vol 19:1. NORDICOM.
- Kohlberg, L. 1966. A cognitive-developmental analysis of children's sex-role concepts and attitudes. I: E.E. Maccoby, red. *The Development of Sex Differences*. Stanford, CA: University Press.
- Mediebarometer. 1998. *MedieNotiser*. Göteborg: NORDICOM-Sverige.
- Moqvist, I. 1997. *Den kompletterade familjen. Föräldraskap, fostran och förändring i en svensk småstad*. Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Roe, K. 1985. The Swedish moral panic over video 1980-1984. *The Nordicom Review of Nordic Mass Communication Research*, nr 1.
- Rosengren, K. E. & Windahl, S. 1989. *Media Matter: TV Use in Childhood and Adolescence*. Norwood, NJ: Ablex.
- Rönnerberg, M. 1996. *TV-tittande som dialog*. Uppsala: Margareta Rönnerberg.
- Sonesson, I. 1979. *Förskolebarn och TV*. Malmö: Esselte Studium.
- Strid, I. & Weibull, L. 1983. *Medie-Sverige. En systematisk översikt*. Stockholm: Tidens förlag.
- Sørensen, B. Holm & Jessen, C. 2000. *Det er bare noget, der er lavet ...* København: Medierådet for Børn og Unge.
- Weibull, L. 1996. *Bio, film och samhälle: En analys av svenskarnas biografbesök, filmpreferenser och syn på film och samhälle*. Arbetsrapport nr 58. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation.
- Westin, C. 1995. *Våldet i bildmedierna: Reflexioner utifrån en attitydundersökning. Våldsskildringsrådets skriftserie nr 10*. Stockholm: Regeringskansliets offsetcentral.

Ulla Johnsson-Smaragdi
Medie och kommunikationsvetenskap
Växjö universitet
351 95 Växjö, Sverige
e-post: ulla.johnsson-smaragdi@svi.vxu.se

Annelis Jönsson
Läroutbildningen vid Malmö Högskola
205 06 Malmö, Sverige
e-post: Annelis.Jonsson@lut.mah.se